

“สองพะเคือ” ความเป็นมา และอานิสงส์การสร้างพระพุทธรูป*

CHALONG PHRA KRUA: THE HISTORY AND BENEFITS OF THE CREATION OF THE BUDDHA IMAGES

พจนนารากรณ์ เขจรเนตร¹, นนทวรรณ แสนไพร², เพ็ญพรธชา อัยปัตตมาวงศ์³ และ ศตวรรษ มะละแซม⁴

Pojjahnawaraporn Khejonnet¹, Nontawan Seanprai², Penpansa Uypatchawong³ and Satawat Malasam⁴

¹สถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

²⁻⁴สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹Institute of Language, Arts and Culture Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand

²⁻⁴Department of Social Studies Faculty of Education Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand

Corresponding author E-mail: Pojjahnawaraporn1991@snu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้เป็นการศึกษาความเป็นมา และอานิสงส์การสร้างพระพุทธรูปในดินแดนอีสาน ที่ปรากฏ ในหนังสือ “สองพะเคือ” ฉบับวัดพระธาตุเชิงชุมวรวิหาร ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ต้นฉบับบันทึกด้วยอักษรธรรมลาว – อีสาน บนแผ่นลานดิบ จำนวน 1 ผูก ประกอบด้วย 16 ลาน กล่าวถึง ประวัติความเป็นมาของการสร้างพระพุทธรูปขึ้นเป็นครั้งแรกในสมัยพุทธกาลของพระเจ้าประเสนชิตหรือพระเจ้าปเสนทิโกศล ผู้ครองนครสวāti แล้วนมคร พร้อมกับการพรรณนาอานิสงส์ว่าด้วยการสร้างพระพุทธรูปจากวัสดุต่าง ๆ รวมแล้ว 14 ชนิด อันได้แก่ ใบไม้ ผ้า ดินจี ครั่ง ไม้ ปูน กระจุก หิน ตะกั่ว ทอง เงิน แก้ว ทองคำ และการนำวัสดุที่กล่าวมานำมารวมกันจัดสร้างเป็นองค์พระ ซึ่งพบว่า เนื้อหายังมีความคล้ายคลึงกับหนังสืออานิสงส์สร้างพระเจ้าที่นิยมในดินแดนล้านนา ที่หยิบยกเนื้อหาขึ้นต้นของเรื่องมาจากตำนานพระแก่นจันทน์ ตอนท้ายจึงพรรณนาอานิสงส์ สำหรับหนังสือดังกล่าวในอดีตนียมนำมาแสดงธรรมเทศนาฉลองสมโภชเมื่อมีการสร้างพระพุทธรูปของคณะผู้

* Received 5 May 2023; Revised 21 June 2023; Accepted 25 June 2023

มีจิตศรัทธา ทั้งนี้ พระพุทธรูปจัดเป็นงานทัศนศิลป์ ในกลุ่มของอุเทสิกเจดีย์ที่สร้างขึ้นแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อเป็นพุทธานุสติกับการเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ โดยชาวอีสานเรียกพระพุทธรูปว่า “พระเจ้า” หรือ “ฮูปพระเจ้า” แสดงถึงการยกฐานะให้เป็นที่เคารพเหนือสิ่งอื่นใดอย่างไม่สงสัย อย่างไรก็ตามก็เห็นได้ว่า หนังสือสองพระเคียวเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงสารัตถะทางความคิดกับคติความเชื่อเกี่ยวกับ “การสร้างบุญ” ที่ประกอบด้วยการสร้างสรรค์ชิ้นงานที่เป็นทัศนศิลป์ผสานกับความศรัทธาของพุทธศาสนิกเวทีชนผู้มีจิตศรัทธา ในการสร้างสรรค์รูปเคารพแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจากวัสดุต่าง ๆ ในท้องถิ่นที่นำไปสู่การได้รับยังผลอาานิสงส์ผลบุญที่มนุษย์พึงมีได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: หนังสือสองพระเคียว, ความเป็นมา, อาานิสงส์การสร้างพระพุทธรูป

Abstract

This article studies the history and benefits of creating the Buddha images in the Isan region that appeared in the book “Chalong Phra Krua.” This book is the edition of the Wat Phra That Choeng Chum Worawihan, That Choeng Chum subdistrict, Mueang Sakon Nakhon district, Sakon Nakhon province. The manuscript of this book was recorded through Thammalao-Isan alphabets on a raw courtyard sheet which consisted of 16 courtyards. The manuscript mentioned the history of the first creation of Buddha images in the Buddha's time of Prasenajit or Pasenadi of Kosala, who dominated the Sravasthi city in Bihar. The benefits description of creating Buddha images from mixing 14 materials, including leaves, fabric, terracotta, sealing wax, wood, cement, bones, stone, lead, brass, silver, glass, and gold, was also mentioned. The information gathered from this documentary study reveals that the content of the Chalong Phra Krue book is similar to the book "Benefits of Building of Phra Chao," which is famous in the Lanna Kingdom. The essence of the book "Benefits of Phra Chao" begins with some contents from the legend of Phra Kaen Chan, then

describes the benefits of the building of Phra Chao at the end. This book is also used to deliver a sermon for the celebration when Buddha images are built on each special occasion in the past. In addition, the Buddha images are a piece of visual art in a group of the object stupa that represents the Lord Buddha. They are built for the recollection of the Buddha, and the Isan people call it "Phra Chao" or "Hoob Phra Chao" to show their respect for the Lord Buddha. According to this study's information, the "Chalong Phra Krua" demonstrates the essence of thoughts and beliefs about making merits that includes a piece of visual art creation combined with the faith of the Buddhists. This practice occurs in order to create images of the Lord Buddha from different types of local materials so that people can receive the sanctioned merits.

Keywords: Chalong Phra Krua, History and Benefits, Buddha Images Creation

บทนำ

“อีสาน” หรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยเป็นดินแดนที่ปรากฏหลักฐานและร่องรอยของอารยธรรมโบราณ มีความเก่าแก่ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ และมีพัฒนาการของชุมชนที่รับเอาอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากภายนอกและบางส่วนเกิดจากการสังสมภายในชุมชน ส่งผลให้ภาคอีสานประกอบด้วยความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมีความโดดเด่นในด้านต่าง ๆ อาทิ ประวัติศาสตร์ สังคม ประเพณี วิถีชีวิต และความเชื่อทางศาสนา โดยเฉพาะพระพุทธศาสนา เป็นที่ยอมรับนับถือของประชากรที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคอีสาน เจริญรุ่งเรืองควบคู่กับความเชื่อพื้นถิ่น เห็นได้จากงานทัศนศิลป์ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางพระพุทธศาสนา อันได้แก่ งานสถาปัตยกรรม งานประติมากรรม และงานจิตรกรรม ซึ่งปรากฏอยู่ในชุมชนต่าง ๆ ทั่วภูมิภาค เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความศรัทธาในพระพุทธศาสนาของชนชาวอีสานที่ยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานได้เป็นอย่างดี (กานต์ กาญจนพิมาย, 2565)

นับตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 22 เป็นต้นมา นอกจากอิทธิพลทางพระพุทธศาสนาได้เข้ามา มีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้คน ยังปรากฏคิดว่าด้วย “การสร้างบุญ” ในลักษณะของการปฏิบัติบูชา และอามิสบูชา ซึ่งคติการสร้างบุญอย่างหนึ่งยังแสดงออกผ่านงานทัศนศิลป์สัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนา อาทิ พระพุทธรูป ศาสนาคาร และเครื่องบูชา เป็นต้น (จังหวัดสกลนคร, 2559) ให้ออกมาในรูปสัญลักษณ์แทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อันเกิดจากพลังศรัทธาและพลังความคิดสร้างสรรค์ “พระพุทธรูปปฏิมา” หรือ “พระพุทธรูป” จัดเป็นอุเทสิกเจดีย์ที่พุทธศาสนิกเวทิตสร้างขึ้น โดยจะมีลักษณะสำคัญที่เรียกว่า “มหาบุริชลักษณะ” หมายถึง ลักษณะมหาบุรุษ 32 ประการ ซึ่งระบุในตำนานว่าเป็นลักษณะของพระพุทธเจ้า (ปฐม หงส์สุวรรณ, 2555) ยกตัวอย่างเช่น มีลักษณะพระบาทราบเสมอกัน มีลักษณะของกรงจักรบนพื้นพระบาท และเมื่อประทับยืนไม่ต้องน้อมพระองค์ลงก็ลูบคลำถึงพระชานด้วยฝ่าพระหัตถ์ เป็นต้น (มหาจุฬา-ลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) การสร้างพระพุทธรูปจึงเป็นไปเพื่อให้อยู่ในลักษณะรูปแทนแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในพื้นที่ชุมชนวัฒนธรรมที่ยอมรับนับถือพระพุทธศาสนา โดยการรับรู้คติการสร้างบุญด้วยพระพุทธรูปผ่านหนังสือ “สองพะเคือ” ว่าด้วยความเป็นมาและอานิสงส์จากการสร้างพระพุทธรูป

อย่างไรก็ดี ในปัจจุบันการรับรู้ความเป็นมาและอานิสงส์ของการสร้างพระพุทธรูปในหนังสือสองพะเคือ เริ่มขาดหายไปจากวิถีชุมชนที่นับถือพุทธศาสนา จึงเป็นเหตุผลของการศึกษาหนังสือ เรื่อง “สองพะเคือ” ใน 3 หัวข้อหลัก คือ ที่มาและความหมาย วัสดุที่ใช้สร้างพระพุทธรูป และอานิสงส์การสร้างพระพุทธรูป เพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาสารัตถะทางความคิดและค่านิยมเกี่ยวกับการสร้างบุญและความปรารถนาอานิสงส์ผ่านการสร้างพระพุทธรูปต่อไป

ที่มาและความหมาย

“หนังสือสองพะเคือ” หรือ “หนังสือสองพระเจ้า” เป็นคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาที่สมัยโบราณนิยมใช้เทศน์แสดงในงานทำบุญฉลองสมโภชพระพุทธรูป โดยบันทึกลงในใบลานด้วยวิธีการจาร ด้วยตัวอักษรธรรมลาว ในรูปคำประพันธ์แบบร้อยแก้ว ประกอบด้วยคำบาลีแปลตามศัพท์ด้วยภาษาพื้นถิ่น มีเนื้อหากล่าวถึงเหตุการณ์ปฐมบทการสร้างพระพุทธรูปด้วยไม้แก่นจันทน์โดยพระเจ้าปเสนทิโกศลในสมัยพุทธกาล ตอนกลางเรื่องกล่าว อานิสงส์ที่พึงได้รับ

จากการสร้างพระพุทธรูปด้วยวัสดุต่าง ๆ จำนวน 14 ประการ อันได้แก่ ใบไม้ ผ้า ดินจี ฝรั่ง ไม้ ปูน กระดุก หิน ตะกั่ว ทอง เงิน แก้ว ทองคำ และการนำวัสดุที่กล่าวมานามารวมกันจัดสร้าง เป็นองค์พระ และตอนปลายของเรื่องกล่าวถึงอานิสงส์จากการซ่อมแซมพระพุทธรูป ซึ่งมีความ คล้ายคลึงกับหนังสือ “อานิสงส์สร้างพระเจ้า” (อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว, 2554) หรือ “อานิสงส์ สร้างพุทธพิมพ์” ของทางดินแดนล้านนา โดยมีเค้าโครงของโครงเรื่องมาจากชินกาลมาลีปกรณ์ และตำนานพระเจ้าแก่นจันทน์ อีกทั้งบางส่วนมาจากวัฏฏังคสุชาดก ซึ่งเป็นชาดกนอกนิบาตที่ นิยมในดินแดนล้านนา ซึ่งอาจอนุมานว่าหนังสือ “สองพระเคียว” ที่ว่าด้วยความเป็นมา และ อานิสงส์ของการสร้างพระพุทธรูปที่ปรากฏได้รับจากดินแดนล้านนาและเป็นที่นิยมอย่าง แพร่หลายในสมัยหนึ่ง

ความหมายของคำว่า “สองพระเคียว” อ่าน สอง – พระ – เคียว คำว่า “สอง” เป็นภาษา ถิ่นอีสานตรงกับคำภาษาไทยกลางว่า “ฉลอง” โดยพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554 ให้ความหมายคำว่า “ฉลอง” เป็นคำกริยาหมายถึง ทำบุญหรือบูชาสิ่งใดสิ่ง หนึ่งเป็นงานเอิกเกริกเพื่อแสดงความปิติยินดี เช่น ฉลองพระ ฉลองหนังสือ ฉลองอายุ จัดงาน เอิกเกริกเพื่อแสดงความยินดีในโอกาสต่าง ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ส่วนคำว่า “พระ” หรือ “พระ” ในที่นี้หมายถึง พระปฏิมาหรือองค์พระพุทธรูปที่มีการสร้างขึ้นโดยเจ้าศรัทธา และในส่วนของคำว่า “เคียว” หรือ “เคียว” ในความหมายตามพจนานุกรมฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554 เป็นคำนามหมายถึง เถาไม้ เรียกพรรณไม้ที่เป็นเถาว่า เถา ไม้ เช่น มะกล่ำเถา ไม้ เช่น มะแว้งเถา ไม้ เช่น ขมิ้นเถา ไม้ เช่น เชื้อสาย วงศ์วาน เช่น เถาเถา, เรียกวงที่มี หวีกลายติดอยู่ว่า เถาเถา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) โดยผู้ศึกษาได้ตั้งข้อสังเกตคำว่า “เคียว” ที่ปรากฏในชื่อเรียก อาจสื่อถึงการพรรณนาอานิสงส์สืบเนื่องที่ผู้สร้างพึงได้รับการ สร้างพระพุทธรูปอย่างไม่มีสิ้นสุด

ตำนานการสร้างพระพุทธรูป

หนังสือสองพระเคียว ของภาคอีสาน มีเนื้อหาสอดคล้องกับตำนานพระเจ้าแก่นจันทน์ และ อานิสงส์การสร้างพระเจ้า ที่แพร่หลายในดินแดนล้านนา กล่าวเรื่องราวการสร้างพระพุทธรูป เป็นอันเดียวกันกับที่ปรากฏในหนังสือสองพระเคียว ที่ผู้ศึกษาได้ทำการปริวรรตเป็นภาษาไทย กลาง กล่าวถึงเหตุการณ์เมื่อครั้งพระพุทธเจ้าประทับที่วัดพระเชตะวันวิหาร เมืองสาวัตถีในวัน หนึ่งพญาปเสนทิโกศล ได้สั่งบริวารจัดเตรียมเครื่องสักการบูชาอันประกอบด้วย ฐูป เทียน และ

ของหอมต่าง ๆ เพื่อไปถวายแด่พระพุทธเจ้า ครั้นเมื่อพญาปเสนทิโกศล พร้อมบริวารเสด็จมาถึงไม่พบพระพุทธเจ้า จำต้องเสด็จกลับคืนเข้าสู่บ้านเมือง วันต่อมาพญาปเสนทิโกศลพาบริวารไปเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า พร้อมทูลขอสร้างพระพุทธรูปไว้แทน จากนั้นพระพุทธเจ้าทรงอนุญาต ฝ่ายพญาปเสนทิโกศลให้ช่างไปหาไม้จันทน์มาจำหลักเป็นองค์พระพุทธรูปขนาดเท่าพระวรกายพระพุทธเจ้าพร้อมทำการลงรักปิดทอง ห่มครองด้วยผ้าอ้อมผาด จากนั้นอัญเชิญไปประดิษฐานบนพระแท่น จากนั้นทูลเชิญพระพุทธเจ้ามากระทำมฤตยุมงคลภายในเมืองและทอดพระเนตรพระพุทธรูป ครั้นเมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จมาถึง พระพุทธรูปที่สร้างขึ้นนั้นได้ลุกจากพระแท่นลงมาถวายความเคารพต่อพระพุทธเจ้า แต่พระพุทธเจ้าทรงตรัสห้ามไว้ พร้อมตรัสกับพระแก่นจันทน์ว่า อีกไม่นานพระองค์ก็จะเสด็จเข้าสู่ปรินิพพาน พร้อมได้ฝากศาสนาของพระองค์กับพระแก่นจันทน์ซึ่งเปรียบประดุจรูปแทนพระองค์ ตราบอายุพระพุทธศาสนาครบ 5,000 พระวัสสา ฝ่ายพระเจ้าปเสนทิโกศลพร้อมทั้งบริวารเห็นเหตุการณ์อัศจรรย์บังเกิดความศรัทธานำเครื่องสักการบูชาต่าง ๆ มาถวายเป็นอันมาก จากนั้นพญาปเสนทิโกศลทรงทูลถามถึงอานิสงส์การสร้างพระพุทธรูป แล้วพระพุทธเจ้าจึงทรงพรรณนาอานิสงส์การสร้างพระพุทธรูปโดยพิสดาร ครั้นแล้วพระพุทธเจ้าจึงเสด็จกลับวัดพระเชตุวัน ผู้ได้รับฟังนั้นบางคนได้โศดาปัติมรรค บางคนได้สกทาคามิมรรค บางคนได้อโนคามิมรรคเป็นอันมาก

วัสดุและอานิสงส์การสร้างพระพุทธรูป

วัสดุสร้างพระพุทธรูปในปัจจุบันโดยทั่วไปมักมีความเข้าใจว่า ต้องเป็นวัสดุที่มีความคงทนถาวรมีคุณค่าเท่านั้น หากแต่การสร้างพระพุทธรูปในอดีตพบว่า มีการสร้างด้วยวัสดุที่มีความหลากหลาย ตามความนิยมและทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ มารังสรรค์ให้เกิดเป็นงานพุทธศิลป์ที่มีความงดงามและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของฝีมือช่าง (ศักดิ์ชัย สายสิงห์ , 2556) และไม่ได้จำกัดด้วยขนาดขึ้นอยู่กับศรัทธาที่แน่วแน่ โดยหนังสือสองพระเคียว พบวัสดุที่ใช้สร้างพระพุทธรูปและอานิสงส์ของการสร้างพระพุทธรูปด้วยวัสดุต่าง ๆ จำแนกออกเป็น 14 ชนิด ดังนี้

1. ใบไม้ (ปณณลิจิตตา)

การสร้างพระพุทธรูปบนใบไม้ใช้วิธีวาดเขียนลายเส้นลงบนผิวใบ โดยใช้เหล็กจารให้เกิดเป็นลายเส้นแล้วลบด้วยเม่า นิยมใช้ใบลานในการขีดเขียน อย่างไรก็ตามไม่เป็นที่นิยมเท่าใดนัก เนื่องจากวัสดุประเภทนี้ไม่มีความคงทนถาวรมีอายุการใช้งานไม่มากผุพังเสื่อมสลายง่าย

และยากต่อการเก็บรักษา อานิสงส์การสร้างพระพุทธรูปด้วยการขีดเขียนลงบนใบไม้ให้อานิสงส์ 5 กัป

2. ผ้า (ปฏ)

พระพุทธรูปที่ถูกสร้างลงบนพื้นผ้า เรียกว่า “พระปฏ” ตามความหมายของ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554 ให้ความหมายของ “พระปฏ” หมายถึง ผืนผ้าที่มีรูปพระพุทธรูป เป็นต้น และแขวนไว้เพื่อบูชา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ซึ่งช่างฝีมือ อาจสร้างสรรค์ด้วยวิธีต่าง ๆ อาทิ การวาดเขียนลงบนผืนผ้า การปักดินและเลื่อมลงบนผืนผ้า และการถักทอลงบนผืนผ้า อย่างไรก็ตามในปัจจุบันการสร้างพระปฏมีความ นิยมลดน้อยลง อานิสงส์การสร้างพระพุทธรูปด้วยผืนผ้าให้อานิสงส์ 10 กัป

ภาพที่ 1 พระพุทธรูปแบบพื้นถิ่นทำจากวัสดุต่าง ๆ ภายในองค์พระธาตุเชิงชุม จังหวัดสกลนคร

3. ดินจีหรืออิฐ (มติกมย)

ดินจี หมายถึง ดินเหนียวที่ผ่านกรรมวิธีขึ้นรูปตากให้แห้งแล้วทำการสุกไฟ เพื่อให้เกิดความแข็งแรงของชิ้นงาน โดยทั่วไปมักเริ่มต้นด้วยการเตรียมดินเหนียว ขึ้นรูปโดยใช้โลหะหรือไม้ไผ่เป็นแกนทำให้เกิดรูปทรงขององค์พระ นำไปตากในที่ร่มแล้วทำการเผาเพื่อให้ความ

คงทน ซึ่งพระดินจีมีทั้งแบบลอยองค์และแบบพระพิมพ์ อานิสงส์การสร้างพระพุทธรูปด้วยดินจีหรืออิฐให้อานิสงส์ 15 กัป

4. ครั่งและว่วน (ขตุกายวา)

“ครั่ง” หรือ “เอื้องครั่ง” เป็นแมลงเปลี่ยนชนิดหนึ่งตัวรังมีลักษณะเหนียวแข็งพบได้ตามต้นไม้ ชาวอีสานนิยมนำครั่งผ่านกระบวนการทำให้เกิดความอ่อนตัวมีการผสมผงว่านมงคลตามความเชื่อ นำมาขึ้นรูปเป็นพระพุทธรูป โดยพบทั้งแบบลอยองค์ซึ่งเป็นวิธีการปั้น และแบบพระพิมพ์ โดยใช้แม่พิมพ์ดินหรือโลหะกดลงไปให้เกิดภาพด้านใดด้านหนึ่ง โดยพระพุทธรูปชนิดนี้นิยมนำไปบรรจุไว้ในถ้ำ หรือในองค์พระเจดีย์ อานิสงส์การสร้างพระพุทธรูปด้วยครั่งและว่วนให้อานิสงส์ 20 กัป

5. ไม้ (ทารุกมยวา)

ไม้เป็นวัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่น พบพระพุทธรูปที่สร้างขึ้นด้วยไม้ในหลายชนิด อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว (2558) กล่าวว่า ไม้ที่นิยมนำมาสร้างพระพุทธรูปส่วนใหญ่เป็นไม้แก่นไม้จริง เช่น ไม้สัก ไม้ทองหลาง ไม้ไซค ไม้จันทน์ ไม้สะเลียม ไม้กุ่ม ไม้ขนุน ไม้พุทรา และไม้โพธิ์ นิยมแกะเป็นแบบลอยองค์ บางครั้งมีการลงรักปิดทอง เพื่อเพิ่มความสวยงาม อานิสงส์การสร้างพระพุทธรูปด้วยไม้ให้อานิสงส์ 25 กัป

6. กระดุก เขา นอ งา (ทนตมยวา)

เป็นวัสดุที่ได้จากสิ่งมีชีวิต อาทิ กระดุกช้าง เขาของวัว ควาย กระทิง แก้ง กวาง นอของแรด กระชู่ รวมไปถึงงาช้าง บางชนิดที่กล่าวมานับเป็นของทนสิทธิ์ มีความพลังงานความขลังในตัว บางชนิดเป็นของมีราคาสูง ยกตัวอย่าง อาทิ พระพุทธรูปที่แกะสลักจากงาช้างมักแกะสลักทั้งกิ่ง โดยทำเป็นช่อง ๆ แกะภาพพระพุทธรูปเจ้าตามขนบความเชื่อท้องถิ่น จากคนไปจรดปลายและทำแท่นสำหรับประดิษฐาน อานิสงส์การสร้างพระพุทธรูปด้วยกระดุก เขา นอ งาให้อานิสงส์ 30 กัป

7. ปูนปะทาย (สุททายวา)

เป็นการขึ้นรูปองค์พระด้วยปูน ซึ่งต้องอาศัยโครงสร้างในการยึดเกาะและขึ้นรูป โดยอาจใช้ดินจีหรืออิฐ ในการขึ้นเป็นโคลนแล้วฉาบแต่งด้วยปูน ในบางกรณีใช้เหล็กในการขึ้นโครงสำหรับปูนในอดีตต้องไปเอาบนเทือกเขาที่มีแหล่งหินปูน นำมาก่อเตาเป็นรูปกรวยคว่ำนำหินปูนใส่เข้าไปในเตา สุมไฟทางด้านล่างให้หินสุก แล้วนำไปแช่น้ำเกิดเป็นปูนขาวผสมทรายสำหรับก่อฉาบ อานิสงส์การสร้างพระพุทธรูปด้วยปูนปะทายให้อานิสงส์ 35 กัป

8. หิน (สิลายวา)

หินเป็นวัสดุที่มีความแข็งแรง ต้องอาศัยฝีมือความชำนาญของผู้สร้างในการแกะสลักด้วยสิ่ว โดยทั่วไปพระพุทธรูปหินอาจเป็นคติสืบเนื่องมาจากวัฒนธรรมเขมร พบการสร้างพระพุทธรูปด้วยหินทราย และหินศิลาแลงในส่วนน้อย โดยมากนิยมนำมาทำเป็นโกนองค์พระ ฉาบแต่งด้วยปูน อานิสงส์การสร้างพระพุทธรูปด้วยหิน ให้อานิสงส์ 40 กัป

9. ชิน, ตะกั่ว ดีบุก (ติปุกมยว)

“ชิน” หรือ “ชิน” หมายถึง ตะกั่ว เป็นแร่จำพวกโลหะ เนื้ออ่อนหลอมละลายง่าย เรียกอย่างหนึ่งว่า “เหล็กเปี้ยก” พบว่ามีการนำวัสดุประเภทนี้สร้างพระพุทธรูปในลักษณะแบบลอยองค์ และแบบพิมพ์ด้านเดียว อานิสงส์การสร้างพระพุทธรูปด้วยชิน ตะกั่ว และดีบุกให้อานิสงส์ 45 กัป

10. ทอง (กัสมยว)

คำว่า “ทอง” ในความหมายของพื้นที่วัฒนธรรมล้านนา – ล้านช้าง หมายถึง สำริด ทองแดง ทองเหลือง และทองผสม โดยเกิดจากการนำวัสดุโลหะหลายชนิดมาหลอมผสม ซึ่งเป็นองค์ความรู้ทางโลหะวิทยา อนุมานว่า เป็นองค์ความรู้ที่ตกทอดมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ พระพุทธรูปที่สร้างด้วยวัสดุชนิดนี้ ต้องอาศัยการขึ้นหุ่นด้วยขี้ผึ้ง แล้วพอกดินทำการสุญญ์จากนั้นจึงเททองเข้าไปแทนที่ ครั้นเมื่อเย็นตัวลงและผิวดินออก ขัดแต่งให้พื้นผิวเรียบ หากแต่ในบางกรณีเมื่อมีการหล่อไม่สมบูรณ์มักไม่นิยมนำมาหลอมยุบใหม่ซึ่งเป็นบาปเสมือนการได้การทำร้ายพระพุทธเจ้า (พระครูสกลปัญญาธร, ผู้ให้สัมภาษณ์, 11 พฤศจิกายน 2565) อานิสงส์การสร้างพระพุทธรูปด้วยทองให้อานิสงส์ 50 กัป

11. เงิน (รชชฎามย)

“เงิน” เป็นวัสดุมีค่าอย่างหนึ่ง มักนำมาทำเป็นเครื่องประดับ และเครื่องใช้ เป็นสิ่งบ่งบอกฐานะทางสังคม การสร้างพระพุทธรูปด้วยเงินพบในลักษณะรูปหล่อลอยองค์ แบบเทพพิมพ์ด้านเดียว แบบดุนลาย และแบบตีหุ้ม หรือหูลงบนวัสดุประเภทไม้และอื่น ๆ อานิสงส์การสร้างพระพุทธรูปด้วยเงินให้อานิสงส์ 55 กัป

12. แก้ว (รตตมย)

คำว่า “แก้ว” ในความหมายของพื้นที่วัฒนธรรมล้านนา – ล้านช้าง หมายถึง หินมีค่าชนิดใดชนิดหนึ่งที่มีความโปร่งแสงมีลักษณะพิเศษ รวมทั้งอัญมณี แก้วโดยทั่วไปมีหลายชนิด พระพุทธรูปที่สร้างด้วยแก้ว ปรากฏในรูปแบบลอยองค์และแบบนูนต่ำหรือนูนสูง อานิสงส์การสร้างพระพุทธรูปด้วยแก้วให้อานิสงส์ 60 กัป

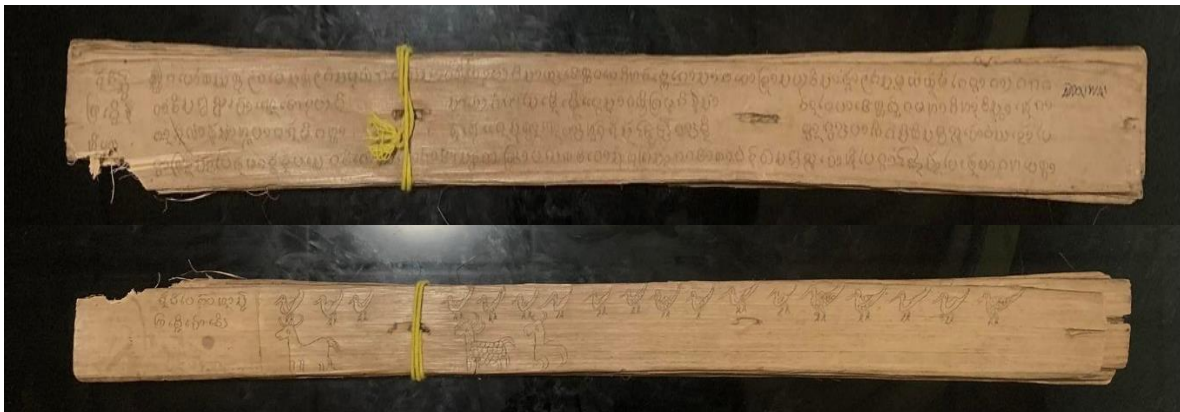
13. คำ (สุพรรณมัย)

คำว่า “คำ” ในความหมายของพื้นที่วัฒนธรรมล้านนา – ล้านช้าง หมายถึง ทองคำ ซึ่งเป็นโลหะมีค่าเนื้ออ่อนมีสีเหลือง ด้วยการที่เป็นวัสดุที่หายากมีราคาสูง การสร้างพระพุทธรูปด้วยวัสดุประเภทนี้จึงพบได้น้อยกว่าวัสดุอื่น โดยปรากฏในลักษณะของพระพุทธรูปหล่อสุญผึ้งขนาดเล็ก แบบดุนลาย แบบบุหุ้มแกนวัสดุชนิดต่าง ๆ อานิสงส์การสร้างพระพุทธรูปด้วยคำให้อานิสงส์ 65 กัป

14. การรวมกันของวัสดุต่าง ๆ

ในที่นี้หมายถึงการสร้างพระพุทธรูปด้วยวัสดุต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว ผ่านกรรมวิธีการบัดเป็นผง ผสมเข้ากันปั้นขึ้นรูปเป็นองค์พระพุทธรูป พบในลักษณะของแบบลอยองค์และแบบกดพิมพ์ อย่างไรก็ตามพระพุทธรูปชนิดนี้ค่อนข้างแยกชัดเจนได้ยาก เนื่องจากคล้ายกับกลุ่มที่สร้างจากดินจี ปูนปั้น และครั้ง อานิสงส์การสร้างพระพุทธรูปด้วยการรวมกันของวัสดุต่าง ๆ ให้อานิสงส์ 70 กัป

จากที่กล่าวมาในส่วนนี้จะเห็นได้ว่า คติความเชื่อเรื่องการสร้างพระพุทธรูปไม่ถูกจำกัดว่าต้องเป็นวัสดุที่ทรงคุณค่า และมีราคาแพงเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากพระพุทธรูปเป็นสิ่งที่พุทธศาสนิกชนให้การเคารพสักการบูชาในการจัดสร้างด้วยวัสดุกลุ่มใดตามที่กล่าวมาแล้วก็ตาม วัสดุที่นำมาสร้างนั้นต้องเป็นวัสดุที่มีความสะอาดและต้องได้มาโดยบริสุทธิ์เป็นสำคัญ ในส่วนของอานิสงส์

ภาพที่ 2 ต้นฉบับหนังสือฉลองพะเคือ ฉบับวัดพระธาตุเชิงชุมวรวิหาร ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร เก็บรักษา ณ ห้องสมุดสกลนครศึกษา สถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การปริวรรตหนังสือสองพะเคือ ในครั้งนี้ผู้เขียนได้ศึกษาเลือกฉบับวัดพระธาตุเชิงชุมวรวิหาร ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ซึ่งเก็บรักษา ณ ห้องสมุดสกลนครศึกษา สถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ต้นฉบับบันทึกด้วยอักษรธรรมลาว – อีสาน บนแผ่นลานดิบ จำนวน 1 ผูก ประกอบด้วย 16 ลาน โดยผู้ศึกษาทำการปริวรรตเป็นตัวอักษรไทยปัจจุบัน ในที่นี้จะขอนำเสนอเป็นบางลาน ดังนี้

1/1 นโมตสสตุ อาเมสตุต เอกสมย์ภควา สวตถิย์ อุปนิสสายเซตวเน วิหรนโต โภสารโว ดุรา สุปริสสาทั้งหลาย เอกสมย์ ยังมีในกาลคาบ 1 ภควา อันว่า สัพพัญญูเจ้าแห่งเรา อุปนิสสาย ก็อาศัยซึ่งเมืองแก้วสาวตถิ พระมุนีอยู่สำราญในป่าเขตวันมหาวิหาร ทิสวา เห็นอาการพันลำทุกข์สำหู่ปามาอันมีกัตตาตน เต็มแพงสมภารแห่งภายหลัง อันสังโหมฮอยชายคิ ดกวางอว่ายปราณี คจฉนติ พระสัพพัญญูเจ้าก็เสด็จไปควาเผดสัตว์ ไปทันมา ดังนั้น ปเสนทิโกสาโรราชา ส่วนว่า พญาปเสนทิโกศล ตนกษัตริย์ อาชาตา บรู่ว่า สัพพัญญูเจ้าหนีไปควาเผดสัตว์ ไปทันมา คหเปตวา/

1/2 ยังคนทั้งหลาย ให้ถือเอาอามิสบูชาทั้งหลาย หมายถึงต้นว่า ประรูป ประทีป ดอกไม้ คันธรสของหอมเนื่องนิตย์ นิภขมิตวา ออกไป นครา จากเวียง ถิสยยุ กับด้วยยศศักดิ์ บริวารอันมาก ปวิสิตวา พญาภิเข้าไปเยี่ยมสู่ป่าเขตวันอาราม ยามนั้น ราชา อันว่า พญา อทิสสวา ก็บ่เห็นสัพพัญญูเจ้า กบปยมา นหทุโย มีหัวใจอันสะบันหิวหอดกันฮนฮาว จิตวา กล่าวซึ่งคนทั้งหลายว่า ดุรา ชาวเราชุมมา อยู่ โลกา อันว่าโลกอันนี้ สุญโญ เป็นอันเปล่า อนาถา หาที่พึ่งที่อาศัยได้แล ภควา อันว่า สัพพัญญูเจ้า ตนหิ คนตวา หนีไปในที่ใดนี้จา พญากล่าวดังนั้นแล้ว แลบุชายังอาสนา อันพระบรมสัถยธรรมเทศน์ ด้วยเครื่องวิเศษนา ๆ อำลาทุกหมู่ เข้าสู่เมืองตนก็มีแล ปุนทิวเส ในเมื่อวัน/

2/1 ลุนรุ่งเช้า พระกษัตริย์เจ้าแจ้งจอต สดถา คหเปตวา ยังคนทั้งหลายสรวาท ให้ถือเอาเครื่องอาบูชา นิภขมิตวา ออกจากเวียงไปคืนเค้า ตั้งไต่เต้าเต็มตามสู่อารามนั้น ราชา อันว่า พญา ทิสวา เห็นแล้ว ยังพระยอດแก้วนาโถ โสมนสสพตโต มีใจอันภริมย์ขมชื่นยินดีมาก ปุเซตวา พญาภิบูชาทั้งหลายด้วยบุปผา วนทิตวา ไว้แล้วยังพระยอດแก้วนาโถ นิสินโน เนานั่ง เอกมนต์ ป่อนหนึ่ง แล้วเล่าจา วนตวา กลอยกล่าวถามแถมเจ้าพุทโธว่า ภนเด ข้าไหว้สัพพัญญูตนเป็นครูล้าเลิศ ประเสริฐกว่าปานัง มย ผูกเข้าทั้งหลาย อันมานี้ คหเปตวา ไต่เต้าเพื่อจักให้ว้าบาท

เจ้าพุทโธ ในวันวานนี้ก็ข้ามา อทิสวา สุรูป เล่าให้เห็นบาทเจ้า ใจข้าเฝ้าหากสมเธร ปุเซตวา ข้า
บุชายยังอาสนาอัน/

2/2 พระวรมสัถถานานั่ง สพรังพร้อมมาลา ปวิสิสา ชุมบ่าวทั้งข้าต่าวคั้น วันนั้บุญตุ้ม
เครื่องชักแมนจวบแก่นไ้สัถธา สารุ มวยาจามิ ตั้งข้าจักขอวราธนาซึ่งพุทธารงแก่น เป็น
แวนแก้ว กโรติ อนุกปยนิติ พระมุณีเียนโผดข้ามโทด มิตตา ทททยา อันใจวังอุดสาหลังดูสัตว์
โลก อันตกสุโภคค โมหา คือคนเทวดา มัวมีดข้ายังฮึดไ้ตามแขวน คั้นค่านั้ยวงแจ่งส้องให้สัตว์
เยียมย้อม มคัค อหิ อันว่า ผู้ข้า ปเสนราชา กริสสามิ จักกระทำตกแต่ง คว้าตูปไม้ แปะอุปพระ
องค์ พลอยประสงค์สร้างไว้ เพื่อให้เป็นที่ไหว้แลบูชาแก่คนแลเทวดาอยู่ตาควรก็ข้ารือ อุทาหุ รือ
ว่าบ่ควรนี้จา ต่สุตวา อันว่า พระสัพพัญญูเจ้าฟังข่าวไ้ยินคักกล่าวพญาวราธนา อหิ พระก็
เทศนาอนุญาตว่า ดุรา/

3/1 มหาราช ตั้งมาคิดฉลาดแท้ดี ๆ ตถาคต มุณีบ่ไ้ว่าสัง กต มหาราชจงกระทำไว้ให้
เป็นที่ไหว้แลบูชาที่ข้าเทอญ อหิ อันว่า พระตถาคต อนุณามิ ก็ไ้อนุญาตแก่่มหาราช บัดนี้แล
ตโต ในกาลเมื่อสัพพัญญูไ้वादไ้อนุญาตปนแบ่งดั่งนั้น ปนนราชา กษัตรามหาราชชมชื่นอาด
นนหารทิตวา ไ้ว่าทยังโอกาสอันแบ่งแห่งสัพพัญญูปุทธอุปเจ้า แต่สำนักเค้ามอดองค์ วนทา ลง
ลาบาตยัรยาตรย้ายเมื่อเมือง ปโก สาเปตตวา ไ้หาทันมา กम्मกรา ผูกข้างไม้ บั้ไรหมู่ทาสา
การาเปตตวา ไ้มาริจนาเทียมไว้คว้าตูปไม้แปงองค์ประสงค์หาไม้อันมีกลิ่นหอม จนทสเรน
ด้วยแก่นจันทน์แดงควรค่าแพงมีมาก คืออุปพระตถา ลิปิิตตวา ทาลวาดน้ำเกลี้ยงผาด/

3/2 แด้มหางคำปลิวบางปลาย ต้องแสงเลื่อมหลากนา ๆ ปารูปิตวา ยังพุทธอุปเจ้าเจ้า
องอาจ ไ้ห่ญ่ฝ้าย้อมผาดออกแดง รัศมีแสงสพาดคือดั่งน้ำคั้งคาคาโตคำ ก็มีแล สา พุทธปฏิมา
มุงมาตรูปนังอาสนโสรสิ ดูดีเหมือนองค์แท้ งามแอ่แห่คำเติน งามใจเวินวางตอก แสงเลื่อมออก
ภาวันนา ตทา ในกาลยามนั้น ปเสนราชา พระกษัตรามหาราช ชมชื่นอาชญ์อนุโม ปสสนโสยัง
ใจเลื่อมสิ่งมณฑา การาเปตตวา ยังคนทั้งหลายไ้แบ่งรัตน ยังผาแล้วด้วยแก้ว 7 ประการ คือ
สถานดั่งวิมานเทวราช บุเครื่องอาสน์นา ๆ นิสิธาเปตวา พุทธอุปเจ้าไ้ให้อยู่สพฺพเหนือบัลลังก์ผาย
ยอยืนดอไม้ชื่นประนัยเนื่องเทียนรูปเอื้องมีมากบุชาหลากนา ๆ กษัตรามหาราช พญาอาชญ์/

15/1 สำเพียเข้าก้าคุณเมืองเพียคำเอื้องซ้อยโชติ เครื่องเอมโอชน วดถา ปิลนทา
ประดับแห่งเชิงแก้วกระจจวร หมู่สังวาลดูเหลือแหล่ทุกก้านา ๆ บ่ออาจสังขยานับได้ บั้ไ้หมู่
ทานังยัง ๆ ปเทสยบุคคลผู้นั้นไปในประเทศที่ใด ๆ ก็ดีอันคนแลเทวดาหากสักการะบูชาตถาคเ
วาในที่นั้นสิ่งเดียวก็มีแล สัพพโรคาอันว่า พยาธิโรคาทั้งหลายทั้งมวลมีต้นว่า หิตสโล ไ้อเอียง คอ

คัด ขอตบเป็นเทเวทนา ผูกเจ็ดตาแลปดท้องฮ้องไห้อยู่ที่ท้าว ๆ คือว่า คันทนมาลาแลผีปะอากร เป็นกาอยู่ชะเมินเงินเป็นเฮื่อนกานตุ้ม คอหิตต่อ แลหิตเบี้ยเมียเยี้ยฮ้ายมะเร็งซ้อนสับปน เปื่อยสุกก้ากฮ้ายดำกินในเจ็บหัวใจว่า กระบูก้อน ฮ้อนท้องสลับหลัง เป็นฮานยังยาดเฮื่อ ปดเนื่อว่า เอ็นทก คัดดอกแมน หมากโหก ดงโกก ๆ ว่ากะยือ ปือลือ/

15/2 ว่าชี้ทูต มุดยุดแมนบองเงิน ผิงตีนว่าลงพื้น ทกที่ฮ้อนว่าดำแดง หลังแข็งว่าออก เหิด ฮากเลื่อว่าลงค้อมือขอว่าเงาะง่อย เอินค้อยเฮ็ดเซอเล่อ เอื่อเตื่อแมนหุหนา งาวจิว่าตา บอด ออดท้องต้องลมห้วยาบมีแลแคงสับเป็นบ้าบิบเต็งตน เฮฮอนฮ้อนให้พยาธิทั้งหลายผุนี้ก็มี แก่บุคคลผู้สร้างอุปพระบุญกว้างพิมพาเทียมองค์พระตถาคต สมพุทเธ ในกาลเมื่อพระศรี อาริยมตตริยตนล้าเลิศ จักลงมาเกิดเป็นพระในกาลจักมาภายหน้าได้ลุ่มฟ้าโลกา เตนรา อันว่า คนทั้งหลาย ผุสร้างพุทพิมพาเทียมองค์ตถาคตจักเกิดมาในศาสนาแห่งพระศรีอาริยมตต รัยเอ็งฮิจ ปาปุนิสสนตักิ จังได้ถึงทุกขสันตังยังทอสุดที่เสี้ยงแห่งทุกขทั้งมวล ในสำนักอัครวร เมตตริยเจ้าองค์นั้นบ่คลาดบ่คาแท้ดีหลีณา ตสมาการณา/

16/1 เหตุตั้งนั้น ปณฺธิโตโปโส นรหญิงชายทวยยกผู้มีผญา การเย เฝิงกระทำยังอุป พระตถาคตยอใดเพื่อให้เป็นที่ไหว้แลบูชาแก่คนแลเทพยดาทั้งหลาย เทสนาปริโยสนเน ใน กาลเมื่อแล้วพระยอแด้วเทธรรม ไชคำควรสอนสั่งสพรั่งพร้อมโมทนาทานมีผญาเป็นเค้า ชม ชื่นเอาโอษฐ์ต้องมาเนิงนองใสโสจร เว้นจากโทษนา ๆ บางพ่องถึงโสดาตวงยอด ลางเล่าฮอด ที่ปเท่า สกิทาคา บางพ่องถึงอนาคา ตามกัตตาตตตถแต่ง ลางเล่าฮอดแห่งเปื่องระหัน เสี่ยง มีนคั่นเค้า ตั้งแต่เข้าถึงสวายลิมแลงงายมียาก แห่งแห่งเจ้าฟ้าผ่านผามหลวง ทั้งปวงนำพระ บาทยัวยราตรเข้าปิกตุง ลงอาฮามช่วงเขตรในป่าเขตตวันมหาวิหาร อันเป็นที่อยู่ชะพุพร้อม ภิกขุสงฆ์ทั้งกว้างก้องอามาตย์พญาอาจลือชาเชียวพระวรสัตถา/

16/2 ขึ้นแท่นแก้วจีแจ้ว ๆ ทรงแท่นแก้วบัลลังก์พุทธรูป ปสฺสณิ นิตติธ กี่เสด็จบรรวร ครอบ่อนก่อนแล.....รีจนาแล้วยามกองแลงโกลลิสคำเจ้าพ่อคุณเฮย...เดือน 8 ขึ้น 8 ค่ำ วัน จันทรเจ้าเฮย...เจ้าหัวอ้วน บ้านม่วงคำ เมืองสากนคร เป็นผู้เขียนหนังสือสองพระเครือไว้กับ ศาสนาพระพุทเจ้าตราบต่อเท่าเข้าสู่ Nirvan ก็ข้าเทอญ...อันหนึ่งขอให้ผู้ข้าผู้เขียนนี้เป็นหนังสือ มาก ๆ ก็ข้าเทอญ...อันหนึ่งขอส่งบุญให้พ่อแม่พี่น้องปู่ย่าตาทายอ้ายชายทุกคนทุกคนก็ข้าเทอญ ...อันหนึ่งขอให้ฮอดครูบาอาจารย์ทุกคนทุกคนก็ข้าเทอญ...

คุณค่าและประโยชน์จากหนังสือ สองพะเคือ

หนังสือสองพะเคือ ได้มีการนำเสนอข้อมูลที่มาและความหมาย วัสดุที่ใช้สร้างพระพุทธรูป และอานิสงส์การสร้างพระพุทธรูป ซึ่งเป็นบันทึกลงในใบลานด้วยตัวอักษรธรรมลาว ในรูปคำประพันธ์แบบร้อยแก้ว ประกอบด้วยคำบาลีแปลตามศัพท์ด้วยภาษาพื้นถิ่น ผู้ที่มีความสนใจสามารถที่จะเรียนรู้เรื่องราวที่มีความเกี่ยวข้องทางพระพุทธศาสนา ข้อมูลที่ปรากฏในหนังสือเป็นแนวทางในการนำมาใช้เป็นข้อมูล หลักฐานเพื่อการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมที่มีแง่มุมทางประวัติศาสตร์ ตลอดจนเนื้อหาในหนังสือสองพะเคือสะท้อนถึงแนวคิด ความเชื่อ วิถีชีวิตของคนในอดีตที่มีความผูกพันกับพระพุทธศาสนาในการสร้างพระพุทธรูปจากวัสดุสิ่งไม่จำกัดว่าเป็นสิ่งใด เพียงให้มีความบริสุทธิ์ สะท้อนภาพการให้คุณค่ามากกว่ามูลค่า

สรุป

พระพุทธรูป คือ รูปเคารพทางศาสนาที่มีความสำคัญเนื่องจากเป็นตัวแทนแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ผู้สร้างต้องอาศัยพลังศรัทธาและศิลปะ ในการสร้างสรรค์ขึ้นเป็นองค์พระพุทธรูป นอกจากนี้การสร้างพระพุทธรูปยังให้อานิสงส์มากน้อยตามวัสดุที่ใช้ในการสร้าง ตามที่ปรากฏในหนังสือ ฉลองพะเคือ ที่มีเนื้อหาย่างเดียวกันกับอานิสงส์การสร้างพระพุทธรูปของทางล้านนา ประกอบด้วยวัสดุ 14 ชนิด ประกอบด้วย ใบไม้ (ปณณลิจิตตา) ให้อานิสงส์ 5 กัป ผ้า (ปฏ) ให้อานิสงส์ 10 กัป ดินจีหรีหรืออิฐ (มติกมย) ให้อานิสงส์ 15 กัป ครั่งและว่าน (ชตุกายวา) ให้อานิสงส์ 20 กัป ไม้ (ทารุกมยวา) ให้อานิสงส์ 25 กัป กระดุก, เขา, นอ, งา (ทนตมยวา) ให้อานิสงส์ 30 กัป ปูนปะทาย (สุทหายวา) ให้อานิสงส์ 35 กัป หิน (สลายวา) ให้อานิสงส์ 40 กัป ชิน, ตะกั่ว, ดีบุก (ดีบุกมยวา) ให้อานิสงส์ 45 กัป ทอง (กัสมยวา) ให้อานิสงส์ 50 กัป เงิน (รชชฎามย) ให้อานิสงส์ 55 กัป แก้ว (รตตมย) ให้อานิสงส์ 60 กัป คำ (สุวณณมย) ให้อานิสงส์ 65 กัป การรวมกันของวัสดุต่าง ๆ ให้อานิสงส์ 70 กัป อีกทั้งยังส่งผลให้ผู้สร้างพระพุทธรูปมีสติปัญญา มีความเฉลียวฉลาด มียศศักดิ์สูง และมีบิรวารมาก เป็นต้น จึงพบว่าผู้คนในพื้นที่ทางพระพุทธศาสนามักสร้างพระพุทธรูปถวายประจำพระอาราม สะท้อนถึงกระแสการสร้างบุญวิธีที่ตกทอดมาจากอดีตจวบจนปัจจุบัน เป็นสิ่งที่ควรค่าแก่การศึกษา รักษา สืบทอด

เอกสารอ้างอิง

- กัลยกร ลาภเดโช และสมบุญ สุขสำราญ. (2565). บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมไทย. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 5(1), 1-16.
- กานต์ กาญจนพิมาย. (2565). การศึกษาวิเคราะห์พระพุทธรูปไม้อีสานเชิงปรัชญา” ใน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หอมหวล บัวระภา/บรรณาธิการ. พระไม้ลายมือ บรรพชนคนไทยอีสาน. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- คัมภีร์ใบลาน. (ม.ป.ป.). ฉลองพะเคือ ฉบับวัดพระธาตุเชิงชุมวรวิหาร ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำนวน 1 ผูก ประกอบด้วย 16 ลาน ต้นฉบับบันทึกด้วยอักษรธรรมลาว – อีสานบนแผ่นลานดิน เก็บรักษา ณ ห้องสมุดสกลนครศึกษา สถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จังหวัดสกลนคร. (2559). พระพุทธร่องค์แสน สดสหัสสปฏิมาอนุสรณ์. เชียงใหม่ : หจก.วนิดาการพิมพ์.
- ทิพวรรณ ทั้งมั่งมี. (2556). ภูมิปัญญาการสร้างพระพุทธรูปเกสรดอกไม้ในล้านนาเพื่อการสร้างสรรค์พระพุทธรูปมาร่วมสมัย. ใน ประ.ด.ภูมิศาสตร์ลุ่มน้ำโขงและสาละวินศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ธนูฤทธิ์ ดวงดี และสมเดช นามเกตุ. (2565). การพัฒนาภูมิปัญญาแห่งการเรียนรู้ด้วยพระไตรปิฎก.วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 5(3), 71-85.
- ธีระวัฒน์ แสนคำ. (2561). พระพุทธรูปสำคัญในจังหวัดเลย. เลย: เมืองเลยการพิมพ์.
- ปฐม หงษ์สุวรรณ. (2555). ตำนานพระพุทธรูปล้านนา. มหาสารคาม: หจก.อภิชาติการพิมพ์.
- พระครูสกลปัญญาร. (11 พ.ย.65). สองพะเคือ. (พจนวรรณาณ เจรเนตร, สัมภาษณ์)
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์.
- วิทยา วุฒิไธสง. (2565). “ความเป็นมาของพระไม้ในภาคอีสาน” ใน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หอมหวล บัวระภา/บรรณาธิการ. พระไม้ลายมือ บรรพชนคนไทยอีสาน. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศักดิ์ชัย สายสิงห์. (2555). เจตีย์ พระพุทธรูป อุบแด่ม สิม ศิลปะลาวและอีสาน. กรุงเทพมหานคร: มิวเซียมเพรส.

สิริรัศมี สิงห์สนธิ และพระมหามหวินทร์ ปุริสุตโตโม. (2563). พระพุทธรูป : การตีความเชิง

สัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนา. วารสาร มจร พุทธศาสตร์ปริทรรศน์, 4(1), 88-98.

อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว. (2558). พระพุทธรูปตามคติชาวล้านนา. กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์

แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.